

Nr 303.

Av herr **Petrén**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till hospitalsbyggnader m. m.

I proposition nr. 165 begäres bl. a. anslag till trenne ledigblivna kasern-etablissemangs omändring till anstalter för sinnessjuka och sådana sinnesslöa, som äro i behov av vård å slutet anstalt. Ut i de förslag härtill, som av särskilt tillkallade sakkunniga (kasernkommittén) blivit uppgjorda, har besparingsnämnden i infordrade yttranden föreslagit vissa av Kungl. Maj:t även upptagna ändringar, som från vårdsynpunkt innebära en bestämd försämring av anstalterna. Några av dessa ändringar — såsom borttagandet av de föreslagna sköljrummen i tillbyggnaderna vid Sala- och Örebrokasernerna och slopandet av de föreslagna nya trappuppgångarna i Vänersborgskasernerna, varmed följer den stora olägenheten att patienterna från alla våningar måste passera genom en gång i källarvåningen för att komma ut på promenadgårdarna — har emellertid medicinalstyrelsen ansett sig kunna godtaga och vid sådant förhållande skall jag icke heller i dessa punkter påyrka någon ändring i Kungl. Maj:ts förslag.

I ett hänseende har besparingsnämnden emellertid föreslagit ändringar, som skulle alltför mycket försvåra anstaltens drift. Jag syftar på dess förslag, att ett av de två ifrågasatta dagrummen i varje våning skulle bli sovrums, så att dagutrymmet i varje våning skulle komma att utgöras av, förutom den för matrum avsedda korridoren, allenast ett dagrum. Vilka svåra olägenheter detta skulle medföra, har av medicinalstyrelsen i dess över den föreslagna Sala-anstalten den 19 november 1927 avgivna utlåtande närmare utvecklats (sid. 92—93 i propositionen). Den kungl. propositionen har icke heller upptagit besparingsnämndens ifrågavarande förslag i annan mån än att ett av dagrummen i nedre våningen av Sala- och Örebroanstalterna beräknas som sovrums. Detta är av departementschefen motiverat därmed, att man torde kunna räkna med förekomsten av även under dagen sängliggande patienter i sådan utsträckning, att en dylik minskning av dagutrymmet kan vara möjlig i en av byggnadernas våningar. Det anföres dock, att det från medicinskt håll uttalats vissa betänkligheter mot att belägga det ena dagrummet i kasernbyggnadernas bottenvåning. Dessa betänkligheter grunda sig därpå, att dessa två anstalter äro avsedda för huvudsakligen arbetsföra imbecilla och att dylika mera sällan behöva vårdas sängliggande. Skulle

emellertid detta i vissa fall behöva ske på grund av periodiskt inträdande orostillstånd, sker vårderna då bäst (där ej enkelrum erfordras) å de vaksalar, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skola finnas i den ena tillbyggnadens båda våningar. Att lugna patienter skulle bli sängliggande i sådan utsträckning, att ett av dagrummen i själva kasernbyggnadernas nedre våning utan alltför stor olägenhet kunde omändras till sovrum, är däremot mycket osannolikt. Skulle likväl så mot förmodan visa sig bli fallet, lär medicinalstyrelsen icke underlåta att se till att överbeläggning sker så långt möjligt, vilket ju är allmän praxis å hospitalen. Men att vid fastställandet av platsantalet utgå ifrån att det ena dagrummet i bottenvåningen alltid kan vara belagt, är icke tillrådligt. Jag får därför påyrka, att platsantalet vid Sala-anstalten fastställas till allenast 366 i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 380 samt att platsantalet vid Örebro-anstalten fastställas till 346 i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 360.

Vad beträffar den sjukvårdsantalt, som föreslås skola förläggas till Vänersborgskasernerna, innebär den kungl. propositionen endast den inskränkningen uti det i kasernkommitténs förslag upptagna dagutrymmet, att detta skulle minskas genom beläggning av det särskilda dagrum, som den *övers*ta våningens avdelning enligt förslaget skulle erhålla, så att här icke skulle bli annat dagutrymme än matsalskorridoren. Icke minst med hänsyn därtill, att patienterna i denna avdelning därigenom skulle komma att uppgå till det betydande antalet av 58, kan den stora matsalskorridoren omöjligen bli tillräcklig som dagutrymme för avdelningen. Ett särskilt dagrum är även här under alla förhållanden erforderligt. I betraktande av att de lugnaste patienterna böra bo uti denna våning, torde man emellertid utan olägenhet kunna öka beläggningen i härvarande sovsalar med två i varje, så att antalet sängplatser i de tre större sovsalarna bli vardera 14 i stället för 12 och i den mindre sovsalen 12 i stället för 10. Därmed skulle vinnas, att det av Kungl. Maj:t beräknade platsantalet, även med här avhandlade dagrums bibehållande, icke skulle bli minskat med mer än 6 i varje paviljong. I enlighet härmed hemställas sålunda, att platsantalet i Vänersborgsanstalten måtte fastställas till 840 i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 858.

Vad så anslagsfrågan beträffar har Kungl. Maj:t i fråga om Örebro-anstalten uteslutit en post, som av kasernkommittén alternativt beräknats, nämligen ett belopp av 34,000 kronor för anordnande av särskilda ledningar för avledande av dagvatten. Enligt vad kasernkommittén vid besök å kasernetablissemnet inhämtat finnes nämligen icke stuprör neddragna i etablissemnetets avloppsledning och icke heller några brunnar för avledande av dagvattnet, vilket haft till följd att kaserngården vid större regnflöden till väsentlig del blivit översvämmad av vatten. Detta skulle emellertid efter etablissemnetets omändring till sinnesslöanstalt bli till stor olägenhet, då promenadgårdarna för de sinnesslöa komma att anordnas å gårdsplanen. Det kan därför icke vara lämpligt att, såsom departementschefen synes avse,

låta till efter anstaltens öppnande anstå med prövning av behovet av anordnandet av särskilt avloppssystem med inkoppling i stadens enbart för dagvatten avsedda avloppsnät. I anledning härav påyrkas att det av Kungl. Maj:t begärda anslaget till Örebro-anstalten höjes med 34,000 kronor. Härmed avses dock icke någon ändring uti det för nästa budgetår beräknade anslaget.

Departementschefen framhåller särskilt (prop. sid. 76), att det å de båda för asociala imbecilla avsedda anstalterna även må, när så av medicinalstyrelsen befinnes ur vård- och behandlingssynpunkt önskvärt intagas en och annan sinnessjuk. Häremot är intet att erinra, under förutsättning att därvid endast ifrågakomma sådana asociala eller kriminella sinnessjuka, för vilka vården bör vara av samma art som för asociala imbecilla och alltså vara mindre sjukhusbetonad än den å sinnessjukhusen vanliga behandlingen. Allt som oftast händer det, att dylika sinnessjuka av mera utpräglat kriminell typ, vilkas sinnessjukdom antingen förbisetts in forum eller först i fängelset utvecklat sig, efter strafftidens slut översändas till resp. hemkommuner, enär plats ej kunnat beredas dem å Växjö kriminalasyl, som av nuvarande sinnessjukhus är det, som bäst lämpar sig för det stora flertalet dylika fall. Efter tillkomsten av särskilda anstalter för asociala imbecilla bör emellertid dylikt hemsändande av asociala sinnessjuka icke vidare ifrågakomma, då sådana lämpligen kunna vårdas tillsammans med de asociala imbecilla. I detta sammanhang må även framhållas, att dessa anstalter även lämpligen böra — såsom beträffande Växjö kriminalasyl städse skett — i större utsträckning utnyttjas för rättspsykiatriska undersökningar av för brott häktade personer, som företett en mera utpräglat asocial vandel. Enär härmed arbetet för läkarna bleve väsentligen ökat, skulle då icke mera något tvivel behöva råda om att det städse behövdes två läkare vid dessa anstalter, som under alla förhållanden, med den storlek de erhålla, skulle ge för mycket arbete för en läkare. I övrigt skulle intagandet av observationspatienter hava den stora fördelen med sig, att arbetet bleve mindre enformigt för läkarna, en synpunkt, som också förtjänar beaktande.

I anslutning till vad sålunda blivit anfört får jag hemställa,

att riksdagen ville besluta följande ändringar i Kungl. Maj:ts förslag:

- 1) att platsantalet å den anstalt, som förlägges till kaserneetablissemnet i Sala, bestämmes till 366 (i stället för 380),
- 2) att platsantalet å den anstalt, som förlägges till trängkårskasernen i Örebro, bestämmes till 346 (i stället för 360) och att anslaget till denna anstalt, för anordnande av särskilda ledningar för avledande av dagvatten, höjes med 34,000 kronor till 1,388,000 kronor; samt

- 3) att platsantalet å den anstalt, som förlägges till kasernerna i Vänersborg, bestämmes till 340 (i stället för 358).

Stockholm den 31 mars 1928.

Alfred Petré.
